

طرح آموزش پزشکی تخصصی در سطح بین‌المللی و موضوع فرار مغزها *

دکتر جراد هدایتی *

بینی در کنفرانس‌های تخصصی با آن آشنائی پیدا کرده و در همین کنگره بین‌المللی گوش و حلق و بینی در سال ۱۹۷۲ در شهر ونیز (ایتالیا) بعنوان کارشناس در کمیته آموزشی فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های گوش و حلق و بینی (I.F.O.S.) افتخار حضور داشتم، (و این طرح ممکنست بعنوان یک الگوی آزمایشی یا Pilot Project برای کلیه رشته‌های پزشکی تخصصی انتخاب شود) بقرار ذیل است:

۱- تحت سرپرستی فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های هر رشته پزشکی تخصصی و با سازمان بهداشت جهانی و یا سازمان یونسکو کمیته ویژه‌ای در هر یک از رشته‌های تخصصی منتخب از چند نفر از برجسته‌ترین استادان و متخصصین جهانی هر رشته بنام کمیته تخصصی رشته مزبور (International Board of.....) تشکیل شده و این هیات مامور تهیه ضوابط مخصوصی شامل دوره تحصیلات، محتوای دروس نظری و عملی و بالینی ضوابط بیمارستانی و آموزشی و همچنین ضوابط مربوط به برگزاری امتحانات آن خواهد شد.

۲- این کمیته جلسات مرتب خود را در مواقع معین و مخصوصاً توأم با زمان تشکیل کنفرانس‌ها و کنگره‌های بین‌المللی در رشته‌های مربوط بخود تشکیل داده و جادارد که یکروز تمام از وقت کنگره صرف بحث و تبادل نظر در مسئله آموزش بین‌المللی رشته مربوط و پیشبرد مسائل آن شود.

۳- بر حسب تقاضای دانشکده‌های پزشکی و یا مقامات دولتی کشورهاییکه علاقمند به تطبیق آموزش رشته‌های مربوط بخود با سطح بین‌المللی و استانداردهای تعیین شده از طرف کمیته بین‌المللی باشند کمیته بین‌المللی پیرو دعوت کشور مربوط بعضی از افراد خود را بکشور مزبور جهت ارزیابی آن دانشکده و تبادل نظر و شرایط مربوط به آموزشی کردن آن دانشکده یا بخش در سطح بین‌المللی و در صورت لزوم عقد قراردادهای ضروری اعزام خواهد داشت.

۴- در هر قاره و یا در هر منطقه جغرافیائی جهان کمیته بین‌المللی از بین بخشهای پزشکی تخصصی موجود در

آموزش پزشکی تخصصی و اعطاء دیپلم تخصصی در سالهای گذشته در ایران منحصرأ بتوسط دانشگاههای مختلف در سطوح علمی متفاوت و تحت شرایط کنترل نشده‌ای انجام میگرفت.

اکنون مدت سه تا چهار سال است که وزارت علوم و آموزش عالی بر اساس قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی موضوع یکنواخت کردن و برگراری امتحانات تخصصی رشته‌های مختلف پزشکی را با پیشرفتهای قابل توجهی بعهده گرفته و امید است که در آینده در مسائل مهم دیگر مربوط به آموزش رشته‌های تخصصی و رسیدگی به وضع بیمارستانهای دانشکده پزشکی - از لحاظ قابل قبول بودن شرایط آموزشی و وسایل ضروری مربوط به آن و تعیین ضوابطی که بعنوان حداقل شرایط آموزش تخصصی تعیین شوند - موفقیت‌های بیشتری کسب کند.

با وجود این در چندسال گذشته تعداد زیادی از پزشکان کشور ایران و دیگر کشورهای در حال رشد، بمنظور تکمیل تحصیلات تخصصی به کشورهای پیشرفته و مخصوصاً به ممالک متحده آمریکا عزیمت نموده‌اند و بنا بدلایلی که از حیطه این بحث خارج است پس از اتمام تحصیلات خود در کشورهای پیشرفته ساکن شده و از مراجعت بدموطن اصلی خودداری کرده و میکنند که این مطلب نه تنها در ایران بلکه در بسیاری از کشورهای دیگر نیز مشکل بزرگی را باعث گردیده است که تحت عنوان فرار مغزها (Brain Drain) بهترین نیروی انسانی پزشکی کشورهای در حال رشد جذب کشورهای پیشرفته‌تر میشوند.

اکنون در بسیاری از کشورهای در حال رشد در مبارزه با این مسئله مهم ملی و بمنظور بالا بردن سطح آموزش خود اقدامات و روشهای مختلفی پیشنهاد شده و بکار میرود ولی آنچه کم کم در حال تکوین و شکل گرفتن است طرحی است که از چندین قبل در بعضی از کنگره‌های علمی-تخصصی شروع شده و هنوز هم در دست بررسی و مطالعه است.

اساس این طرح که اینجانب بهنگام ملاقات با همکاران و استادان دیگر رشته بیماریهای گوش و حلق و

* متن سخنرانی نویسنده در سمینار نیروی انسانی پزشکی و خدمات درمانی کشور در تحت جمستید .

** استاد و رئیس گروه گوش و حلق و بینی دانشکده پزشکی دانشگاه ملی ایران .

آنان خودداری شود و یا شرایطی وضع خواهد نمود که به موضوع فرار مغزها توجه و افری بعمل آید .

۸- به داوطلبانی که تحت چنین شرایط و در چنین مراکزی تعلیمات تخصصی خود را با تمام رسانیده و از عهده امتحانات مربوط برآمده باشند گواهی نامه تخصصی بین المللی اعطاء خواهد شد . بکسانی نیز که قبلا در مراکز آموزشی معتبر دوره تخصصی مربوط بکشور خود را فرا گرفته و بدرجه تخصص نایل آمده اند تحت شرایطی ممکنست اجازه داده شود که در امتحانات تخصصی بین المللی شرکت کرده و در صورت توفیق باخذ تخصص دیپلم بین المللی نائل شوند .

اجرای طرح آموزش پزشکی تخصصی بین المللی علاوه بر اینکه هیچگونه اصطکاک و تباہی با آموزش پزشکی تخصصی داخلی کشورها ندارد و هر دانشکده و یا کشوری که متمایل با همکاری با این طرح نباشد برنامه های خود را طبق ضوابط مربوط بخود ادامه خواهد داد ، دو فایده خواهد داشت :

۱- اجرای این طرح سطح آموزش پزشکی تخصصی در هر رشته را در کشورها بسطح بین المللی ضروری خواهد رسانید و دانشکده پزشکی و یا بخشی که در بالا بردن سطح علمی خود تا حدود سطح بین المللی جدیت بخرج ندهد مسلماً عقب افتاده و ارزش تخصصی خود را بتدریج از دست خواهد داد .

۲- پزشکانی که تحت چنین شرایطی با اجازه کشور خود فقط در مراکز مربوط بمناطق جغرافیائی محل سکونت و یا مربوط بکشور خود تحصیل کرده و دوره تخصصی خود را با تمام برسانند پس از اتمام تحصیلات با توجه به تشابه نزدیک بشرایط اقلیمی و اقتصادی و اجتماعی مرکز آموزش بین المللی که در آن تحصیل کرده با شرایط مشابه در کشور خود با احتمال قوی پس از اتمام تحصیلات بکشور خود مراجعت کرده و بدین طریق فرار مغزها از کشورهای در حال رشد بکشورهای پیشرفته بحداقل قابل ملاحظه ای تقلیل خواهد یافت .

کشورهای داوطلب يك یا چند بخش تخصصی دانشکده های پزشکی را که جهت آموزش پزشکی تخصصی در سطح استاندارد و شرایط تعیین شده خود مناسب تشخیص دهد بعنوان يك مرکز آموزشی بین المللی قابل قبول **Approved Center** انتخاب و اعلام خواهد کرد .

۵- کمیته بین المللی تعدادی از استادان بین المللی مورد احتیاج و یا نمایندگان خود را بمراکز مورد قبول اعزام داشته و در پرداخت سهم کمکی بودجه چنین مراکز آموزشی بین المللی از طرف فدراسیون بین المللی رشته تخصصی مزبور و یا از محل بودجه سازمانهای دیگر بین المللی تحت نظر سازمان ملل متحد کمکهای مالی و یا غیرمالی مورد لزوم را بعمل خواهد آورد .

۶- آموزش رشته پزشکی تخصصی در هر مرکز آموزش بین المللی توسط افراد مسئول مرکز آموزشی مربوط و با نظارت دقیق و همکاری کمیته بین المللی طبق استانداردها و ضوابط تعیین شده قبلی انجام خواهد گرفت .

این آموزش ممکنست بصورت یک دوره کامل تخصصی شامل یکسال تحصیالی دوره علمی و آزمایشگاهی و بالینی و دو تا سه سال آموزش عملی و بالینی بوده و یا بصورت دوره های تکمیلی جهت کسانی که قبلا متخصص شده و احتیاج به دوره های دیگر تکمیلی کوتاه مدت **Refreshing Courses** دارند انجام گیرد و البته بهتر است که هر دو نوع دوره های مزبور تواما در مراکز بین المللی مزبور در نظر گرفته شوند .

۷- داوطلبان تحصیالی دوره های تخصصی در هر رشته در هر يك از مناطق جغرافیائی جهانی و یا در هر قاره فقط در مراکز آموزش بین المللی مربوط به همان منطقه جغرافیائی و یا قاره پذیرفته شده و پس از اتمام دوره مربوط امتحانات تخصصی آنها نیز در همان مراکز انجام خواهد گرفت .

کمیته بین المللی در تمام مراکز آموزش بین المللی نظارت دقیق بعمل خواهد آورد تا از قبول داوطلبان مربوط بمناطق جغرافیائی خارج از حدود منطقه سکونت دائمی